

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

49. szám.

Debrecen, 1927 december 3.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A református napilap.

Nincs szomorúbb ember, mint az olyan, akinek nincs elképzelő tehetsége, aki a világot nem tudja másformának, sem szebbnek, sem jobbnak elgondolni, mint amilyen valósággal. Az ilyen ember nemcsak az önmaga szempontjából van megfosztva sok gyönyörűségtől, de a köz szempontjából sem tud elég hasznos lenni, mert sohasem lesz kezdője semmi újításnak.

De még sokkal szerencsétlenebb az olyan, akinek még arra sincs képessége, hogy a mástól kitervelt szép gondolat megvalósulásának örülni tudjon, akár kishitű szüklátókö üségből, mellyel minden megmozdulást bizalmatlanul néz, akár rosszlelkű irigykedésből, mellyel fájdalmat érez a más gondolatának valóra válása miatt.

Nem szeretném magamat ilyen szomorú és ilyen szerencsétlen embernek tudni és ezért, mielőtt szót emelnék valamely szép terv propagálása ellen, szükségesnek tartom minden vonatkozásban megfontolni azokat az elenvetéseket, amelyek a tervvel szemben fölmerülhetnek.

Olvasom, hogy a Hit és Szolgálat Mozgalma, ez a sok szép eszmét maga elé tűző és sok jó gondolat megvalósítására alkalmas mozgalom, református szellemű napilapnak létrehozását tűzte ki célul. A református szellemű napilap alapítására vonatkozó nézetemet nem régiben, e lap augusztus 26-iki számában, röviden elmondtam. Most, hogy nagyon rokonszenves helyről, mint közeli célkitűzés, ismét felvetett ez a gondolat, revízió alá vettem akkori megjegyzéseimet, de legjobb akarat mellett sem tudok más eredményre jutni, mint akkor jutottam.

Agondolat maga nekem is nagyon rokonszenves. Nagyon szépnek találnám én is, ha a magyar református világ, mely súlyra jelentősebb része a magyar nemzeti társadalomnak, mint számra, holott számszerint is igen figyelemre méltó tényező, megalkotná a maga napilapját és az ország minden részében, minden új-ágolvasó magyar református család asztalán ott lenne egy olyan napilap, mely a naponként előforduló események valamennyijét a református világnézet mérlegén mérve ismertetné olvasóközönségével s a magyar reformátusság

közérdekű kérdéseit méltó figyelemmel tárgyalná. Ezt én is nagyon szelném és ha megvalósíthatónak vélném, minden tölem telhető eszközzel igyekezném támogatni.

Ám látom a megvalósítás nagy nehézségeit is. Nem tudom, hogy azok, akik a napilap útnak indításával foglalkoznak, ismerik-e elég alaposan ennek a tervnek az anyagi nehézségeit. Gondolom, hogy számot vetettek. Gondolom, hogy papírt és ceruzát vettek elő és kiszámították, hogy mibe kerül a lapnak előállítás, szétküldése, szerkesztése és más egyéb költsége. — Bizonyára azon is számoltak, hogy mit lehet várni előfizetőktől, mit a napi elárúsításból, mit a különféle hirdetésekben. Valószínűen kombinációba vettek egy bizonyos elveszíteni való alapot is, nevezetesen egyes vagyono-abb embereknek s talán társulatoknak is, jószívvel adott hozzájárulását. Mondom, valószínűnek tartom, hogy ezt mind igen nagy körültekintéssel kiszámolták és számításaik révén arra az eredményre jutottak, hogy hát hiszen sok kiadás lesz és kezdetben bizonyára nagy ráfizetés, de azután a lap terjedésével ez a hiány mindig csökkenni fog és a hirdetéseknek és előfizetéseknek állandó emelkedésével talán már két év múlva is a jólelkű adakozók hozzájárulása nélkül szépen fenn lehet tartani a lapot. Bizonyára valami ilyen eredményre jutottak, mert minden jóhiszemű lapkiadó ilyen eredményre jut. Csak mikor a tömkelegbe lépünk, akkor vesszük észre gyaszos tévedésünk. Hogy az előfizetők száma sehogyszem akar szaporodni; hogy hirdetni szeretnek az emberek, de fizetni érte nem nagyon akarnak; hogy az előállítás költsége sokkal következetesebben nő, mint az előfizetők száma; hogy a szerkesztőség tagjai mind több fizetést kívánnak és mind fáradtabban dolgoznak; hogy ha lap nagyon jó, akkor sokkal többbe kerül, mint amennyit behoz, ha meg takarékoskodni akarnak a költségekkel, sokkal többet romlik a lap jövedelmezősége, mint amennyi a megtakarítás. Tessék csak végigkérdezni valamennyi magyar ujság kiadóhivatalát, hogy azóta, hogy hazánk megesonkításával megesapant a magyar ujságot olvasók száma, nem valamennyi tapasztalja-e az anyagi helyzet rendkívüli megrosszabbodását és nem valamennyi rá van-e utalva arra,

hogy a lap fenntarthatása érdekében olyan módon is igyekezzék a jövedelmét fokozni, amely módoknak ig nybevétele helyeselni aligha tudja.

Már most azt kérdem: lehet-e elgondolni református irányú napilapot úgy, hogy az akár a hirdetések válogatatlansága, akár a szenzáció hajhászás terén túltenni igyekezzék versenytársain. Sőt akár csak úgy is, hogy állami hirdetések bu-ás megfizetésével eleve lekösse magát a mindenkori államhatalom irányában. Ha pedig azokat a jövedelemnövelő módokat nem veszi alkalmazásba, amelyeket mások használnak, hogyan bírja anyagiakban a versenyt azokkal, amelyek ezen eszközök alkalmazásával is nehezen élnek?

A legelső nagy baj tehát az anyagi nehézség. De van ám más is. Könnyű azt így egyszerűen kimondani, hogy a lap református szellemű és református irányú lesz. Azonban az adott esetben ki fogja eldönteni, hogy mi hát az a református irány? A mai világban pedig nemcsak képviselőválasztási mozgalmak rezegtetik meg a magyar közélet levegőjét — ezeken még csak túl-esnénk valahogy, — de lehetnek napirenden az egész alkotmányt érintő nevezetes kérdések, nagy társadalmi reformok, felmerülhetnek az egyházközi kérdések, az oktatásügy nagy problémái s más efélék, amelyekben a református lakosság nem is volt, nincs is azonos véleményen. — Római katolikus testvéreinknél könnyen megy az ilyen probléma megoldás. Római katolikus irányú lap állásfoglalását eldönti a püspökök elhatározása. Hiszen így is megesik, hogy a hívek egy- s talán nagy részének nem tetszik az állásfoglalás, de hát ebből csak az következik, hogy azok más lapot járatnak. Minálunk már mindjárt azon meglesz a nagy összeveszés, hogy a döntő hatalom kinél legyen? Máskor is, minden időben fenyegethet ez a veszély, de sohasem olyan mértékkel, mint most, mikor még alig hevertük ki valamennyire az egyházunk tagjai közt kétségbeesetten kiélesedett politikai ellentétek izgalma. Hallom a feleletet: az irányítást a szerkesztőség kizárólagos feladatává kell tenni s a szerkesztőség élére olyan rendkívüli tekintélyű férfiakat állítani, akiknek szava hallattára elül az ellentétek vihara. Nagyon szép, de hol vesszük az ilyen osztatlan tekintélyű férfiakat s ha vesszük valahonnan, lesz-e pénzünk munkájuk megfizetésére?

Hát igenis: újra meg újra az anyagi nehézségre bukkanok. Újra meg újra csak az áll előttem, hogy nincs elég pénzünk és a mai viszonyok közt nem is lehet elég pénzünk erre a hatalmas, nagy vállalkozásra.

Egyházi lapjaink anyagi nehézségekkel küzdenek. A Protestáns Szemle anyagi válsága már krónikus. Hogyan lehessen azt remélni, hogy amikor kisebb célhoz nincs elég pénzünk, a sokkal nagyobbhoz majd lesz?

Magános embernek, magánvállalatnak szabad vagy hatot vagy vakot merni is. De a református-ság nevével nem lehet ezt tenni. Éppen azért, mert a református napilap megvalósulását óhajtjuk,

kell azt most elleneznünk. Ha most egy sikertelen vállalkozással indulnak a nagy útnak, nemcsak most következik bukás, hanem nagyon hosszú időre, kedvezőbb idők alkalmára is el lesz temetve a református magyar napilap lehetősége.

Azért kérve-kérjük szeretett testvéreinket, nagyon jól fontolják meg újra a tervüket s a jó megfontolás után halasszák el boldogabb időkre.

Iskola

Kerekes Ferenc pedagógiai levelei.

(Folytatás.)

Hetedik levél.

Freyberg, Nonnengasse No. 195. 1817. júl. 1. Így jelöli meg, még a házat is, ahonnan irdogál. Levele jellegét maga megmondja mindjárt a kezdősorokban: ezt az utolsó levelemet csak úgy nézze Kend, mint „nyomtatékot“ — hova májat, esontot összehányanak. Első tárgya itt:

A rektoriák. „Ez a legfőbb beneficium, melytől az ifjak jövendőbeli szerencséje annyira függ“. Régebben választották maguknak a deákok gradus szerint, most a professorok, hogy-hogy nem, de osztják, ami sok igazságtalanság alapja. Azt is hallotta, hogy a rektoriákat mostanában már pénzen is adták és vették. Szörnyűség! Törvényt ide!

Igaz, vannak a nagyobb gradusúak között is korhelyebbek de — Kerekes szerint — azért azt mindjárt osztásra térni. „Annak, aki ezt a törvényt hozta, ha ugyan az törvény, nagyon jó embernek kellett lenni, hogy a professorokról olyan jó vélekedéssel volt, hogy azokra a beneficiumok osztását minden törvény nélkül rájuk lehet bízni“. Minden szempont figyelembe vételével készült, előbb említett gradus alapján lehetne legigazságosabban osztani. „Ezt az ideálomat nagyon ajánlom“. Felhozzák, hogy más helyre más fellépésű ifjút kell küldeni. Kerekes erre azt feleli, hogy „urakkal banni“ már úgys kell tudni mindenkinek, aki rektoriára érdemes. Egyébiránt a gyermekekkel lesz ott hivatása, annak feleljen meg. Igaz, nem a „leg-harangosabb“ ifjak kerülnek így majd ki a legjobb rektoriákba, de nem is azok feltétlenül a legjobb tanítók. Várják össze a rektorkérő egyházakat s mint a legatiókat, szép rendben engedjék illetékes kezekbe.

Theologusoknak kell még majd 1 és 1/2 év Göttingában.

Ingenieuröknek 2—3 év Pesten.

Juratusoknak 2 év Pesten.

Oeconomusoknak 2 év Keszthelyen.

De a doktorságra készülőknek még 6 évet kell tanulni! Mindezeket figyelembe kellene venni és így a külföldre menendő papoknak és doctoroknak legtöbb segítséget juttatni. De ezt szinte lehetetlen megvalósítani. Beleöszülnek némelyek a tanulásba, ezért pl. a doctorságra menők idejét rövidítsék meg vagy 2 évvel az iskolában.

Érdekes, kedves közbevetés jön itt, amit sajnálnék nem közölni jellemző volta miatt: Ad vocem. Megvénülés. Mennykü üsse meg Kendet. öcsém, az köztünk csak megeshetik, hogy Kend engem mindig csak *örögnek* szólít, de ezt a jányok előtt ne cselekedje Kend, mert azért megharagszom. Osztán meg majd meglássa Kend, *köszvényes*, hogy előbb megvénül Kend még, mint én. Akkor aztán úgy hívom Kendet, hogy „Ostván bácsi!” Kerekes olyan komoly, orákulum-természetű lehetett már ifjú korában is. Szoboszlai Pap István — Sárvári szerint — a sok borivástól, ami akkor a saját borunkba-fulás miatt általános szokás volt, tényleg gutaütést kapott.

E kis frissítő kitérés után folytatja javaslatait: Minden *specifikációt* betiltani! Impostura útján mesterkedik ki maguknak ezt az ifjúk, ami már veszedelmes *divattá* vált. Inkább maradjon el az a rektoria, sem mint hogy a törvény megrontassék. Különbösen is, *jobb a deáknak egészen idegenbe kerülni, hogy megtanuljon a maga lábán járni.* „Azt az igazságtalan törvényt, hogy ha az academia promitio jövedelmét cél szerint nem fordítja és költi, annak *egy részét a kollégiumnak fizesse*, el kell törölni“.

Oskolai testimoniumok írása. Most a rector írja: „Én nem tudom, hogy ez hogy esik, micsoda datumokból tudja a rector professor mindegyik ifjúról, hogy tanulta az mindegyik tudományt és milyen erkölcsű. Ha van a rector professornak e végre valami diariuma... úgy jó“. De ha nincs? Aminthogy nem is igen van... Tartsanak *állandó elemeneteli és erkölcsi naplót*, évi-ól-évre mutassák ki a végbizonyítványban az erkölcsöt. Minden tantárgy után írják oda, hogy hányadik volt az osztályban. *Mennél jellemzőbb, igaz és hiteles legyen a bizonyítvány.*

Ez a két dolog meglehetősen összetartozik, ezért együtt teszem meg rá észrevételeimet.

A rektoria igen fontos intézménye volt a protestáns iskolázásnak. Mint a szoládeákság a legelső, úgy ez a legfelső képzést tette lehetővé még a legszegényebb deáknak is. Alban állott, hogy a pályájuk végefélé járó, vagy közben megszorult ifjak kiküldettek az iskola által vidéki tanítóknak. Jó alkalom volt ez egy kis pénzgyűjtésre, hiszen élelmére nem sokat kellett költenie a rektornak, praeeptornak, sorbafőzés (coquia) lévén divatos; az egyház is jobban járt sokszor, mint a mai tanítókkal, mert magas, egyeteminek megfelelő képzettségű embereket kaptak s különösen a jobb helyek, a színet-javát s nem pedig a másra már hasznavehetetleneket. Ezek tartották vállaikon az egész, pompásan decentralizált, egységes református oktatásügyet; mert a legutolsó faluban is középiskolák keletkeztek a kiváló képzettségű ifjú körül. Nem kellett a szülőknek megválni a zsenge gyermektől, ami erkölcsileg is, anyagilag is óriási jelentőségű. Sokan csak az akadémiai szakra jöttek be Debrecenbe, vagy más kollégiumba: pl. Földi János, Arany János a szalontai rektor keze alatt tanult a poézisig mindent — és milyen jól meg-

tanulták! Örökké büszke lehet a protestantizmus ez önkéntelenül, a magyar viszonyoknak annyira megfelelően kisarjadt, fényes emlékü rendszerre. Mert igaz, a falu is sokat köszönhetett ennek, de még többet az ifjú s általa az egyetemes magyar kultúra. Mi magyarázza azt, hogy a mainál szászorta nyomorúságosabb viszonyok közt, amikor vasút ismeretlen volt, posta legalább is drága, ujságok elvétele akadtak, könyvek stb. behozatalát a cenzura, revízió is megnehezítette, a hazai protestantizmus mégis lépést tudott tartani a külfölddel? Az, hogy alig volt valamirevalóbb deák, aki ne ment volna külföldre. Sőt az iskola egyenesen büntette is azt, aki nem külföldi útra használta fel a rektoria jövedelmét. Maguk mentek el a református diákok a kultúra forrásaikhoz s nem volt fölfedezés, amit talán már a következő évben be ne hoztak volna. Olyan korszerű tudósok termettek így a szürke protestáns papok, professorok stb. közt, mint pl. a Bólyaiak, Maróthi, Hatvani, Sinai stb., stb., akik bármely nemzet tudományosságának dí-zére váltak volna.

A rektorokat rendszeresen tavasszal vitték ki s megbízatásuk 1—3 évig tartott. Az iskola nem engedte tovább, bár megtörtént, hogy egyik-másik nagyon megkedvelt ifjat örökre ott marasztottak a hívek, az odaházasodott s akkor, ha akart volna is, nehéz lett volna a kimozdulás. Igaz, ez egy bajjal járt: a kollégium nem adta ki a bizonyítványát. *Mert mindaddig, míg a rektoriából az egyháznak hivatalnokoskodásáról szóló, jó bizonyítványával vissza nem érkezett valaki, addig nem adták ki a „testamanium“-át*, addig elvileg a kollégium hatásköre alá tartozott. Volt ugyan minden alól kivétel: egyházkerületi intézkedésre, vagy valami jó patronus közbenjárására, később még a Helytartó Tanács utasítására is ki kellett adni. De ha nem adták volna is ki, mit sem ártott: *nem követeltek akkor a tanútól*, — de még mástól se nagyon — *bizonyítványokat*: arravalóság döntött. Ha nem tudott tanítani, elküldték, feljelentették a professorátusnak, ha akármilyen jó bizonyítványa volt is. Bizonyos mértékben irigylendő kor, mikor nem a bizonyítványért, tanultak. Jöhetett a kollégiumba akárki, akárhonnan, felvétele előtt vizsgálat alá vetették s tudása szerint évekkel lejjebb vetették, néha feljebb tették, mint papirjai mutatták, vagy kérte.

A kollégiumi testimoniumokat századokon át a senior adta ki, önála állott az iskola pecsétje is. Csak mikor az 1800-as évek elején elkopott a régi pecsétnyomó s újat csináltattak, ezt már a rektor őrizete alá utalták. A senior nagyon általános, inkább csak látogatási bizonyítványt állíthatott ki a subscriptionalis Series és a Gradus alapján. Rengeteg dorgálást kap a Helytartó Tanácstól a professoratus a XIX. század első felében a semmitmondó bizonyítványok miatt. Ezért aztán rektorra bízták a kiállítását. Ez se sokra ment vele: mit tudta ő az egyes professorok jegyeit. A gradus csak általános osztályzatot, helyet mutatott, pedig a Helytartó Tanács minden tárgyból külön osztályzatot követelt, Kerekes szinte egész

modern felfogást képvisel: a bizonyítvány mennél hivebb, kitejezőbb tükre legyen az egyéniségnek.

Ezután „apróságokra“ tér Kerekes. *Tisztaságról, egészségről* is intézkedjek a deputáció. Coquia stb. rendben legyen. „Hát azon fertelmes poston mikor igazitanak már? Már a Paptava is tele van. Irja az én Peczeli kollegám, hogy ott kb. nem maradhatnak a szagától. Ugyan öcsém, ha egyébert nem, legalább, hogy a várost ne bűzhítse és egészségtelenítse, takarítsák el kendtek onnan. Csináljanak diákkórházat már, amint Szentgyörgyi sürgette.

A kollegium nem valami fényesen állott tisztaság dolgában. Már az előbb is kaptunk tájékoztatót a bentlakási szobák rendjéről. A tantermekre is sok a panasz a jegyzőkönyvekben: a padfarrágásokat nem is számítva, el lehet képzelni, hogy milyen állapotok uralkodtak ott, mikor szolgatanulók is benttanyáztak ládáikkal. A kollegium hátsó udvara meg egész a legújabb időkig veszedelmes volt, csak az új egyetemi internátus felépítése teremtett higiénikus helyzetet. Ehhez járult még hajdan a Paptava nevű posványos mocsár a kollegium tőszomszédságában. Szélén licium bokrok tenyésztek, amelyekből egy példány a sarkon épült kántori lak vasrácsai közé fogatva egész csinos fává erősödött s ma is fennáll: a püspöki bérpalota építésekor is megkegyelmeztek a monda szálaival körüláramozott „se fű, se fá“-nak. Pedig bizony döglertes mocsár emlékét őrzi, melybe szinte az egész város szemetjét hordták. Kerekes első dolga volt eltüntetni: a mocsarat feltöltette s helyére pompás fűvészkertet varázsolt, megfizethetetlen, gyönyörű tanulóhelyet is teremtve a kollegium komor falai közt élő deákságnak. Magam is de sokat tanultam benne! Annál fájdalmasabban érint a híre, hogy a Déri-múzeumért halálra ítélték a kedves kertet.

A kollegiumi kórház is itt e jólevegőjű kertben foglal ma helyet 1885 óta. Legelőször azonban a kollegium hátsó udvarán létesült egy adósság fejében a kollegiumra maradt házban 1807-ben. A betegsegélyező pénztár már Hatvani professor óta, — ki egyuttal híres orvosdoktor volt — meghalt. De hogy az első formájában nem soknak hívták a kórházat, bizonyítja Kerekes kifakadása, aki még 1817-ben is meg nem levőnek tekinti. Igazában Kerekes kora teremte meg ezt is. 1823-ban olvastunk a tanárkari jegyzőkönyvben róla, mint ápolóval ellátott intézményről bővebb említést. Az 1831-i nagy cholera tanította meg igazán az érdekelteket a kollegiumi kórház szükségességére. Kerekesék készítették az első szervezeti szabályzatát is.

A coquiat, nem hiába emeli ki Kerekes, sok baj van vele a jegyzőkönyvekben.

A *publicus praeceptor mutassa ki a vizsán a mulasztásokat* három rovatban: betegség, elfogás, korhelység oka szerint. Ennek alapján meg kell inteni a szülőket, vagy szolgatanulóknál a gazdáját, patrónusát. A *privatus praeceptor* jelentéséből kell és meg lehet állapítani a mulasztás okait.

E külön fegyelem oka, hogy a mulasztásokkal is sok baja volt a tanárikarnak. Sajátságos volt a

számolási módja: egyhuzamban való eseteket és nem órákat, vagy napokat számítottak. Fenyegetőznek mindég a jegyzőkönyvekben, de nem tesznek, nem tudnak semmit tenni ellene. A világi hatóság nem sietett segítségükre kizárástól pedig huzódottak a végletekig, mert a Helytartó Tanács rendelete értelmében az egyhelyről kicsapottat nem lehetett másutt sem fölvenni. Különben az egyházkerület szintén kivétel nélkül visszavett minden kicsapottat. Így pedig nem lehet fegyelmet tartani. Kerekes sem tud az értesítésen kívül más gyógyszert. *Publicus* deák meg, aki semmi jótétéményt nem vett igénybe szinte teljesen kiszűzött a professorátus büntető keze alól.

Az órák számáról így nyilatkozik Kerekes: Hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken 4—4 órát hallgathatnak az ifjak bizvást, mert „3 nap meg van osztán, amelyen semmi leckéjük nincsen. Ezen ráérnek repetálni“.

Kerekes e javaslata mutatja, hogy mily kevés óraszámmal dolgoztak a régi deákok. Pedig ez már súlyosbított állapot: eredetileg átlag 3—3 órát hallgattak; az a 4—5, később 9 professor hogy is tudott volna annyi évfolyamot tanítani nagyobb mértékben.

(Nagykőrös.) (Folytatjuk.) Dr. Törös László.

Közélet

Üzenet a papnéknak.

Szövetségünk előkészítő bizottságának munkája a befejezéshez közeleg, hogy helyébe lépjen a véglegesen megalakuló Ref. Lelkésznék Országos Szövetsége. Mielőtt összejönnénk ismét a januári nagy találkozóra, röviden válaszoljuk az eddig végzett munkát.

Isten iránt való mély hálával telik meg a szívünk, hogy nem hiába tettük le ügyünket eleitől fogva az ő kezébe. A mi emberi munkánk felhasználásával működött a lélek rejtett titkos útján az ő szentlelke. Csonka hazánk minden zugából visszhangja kelt a januári konferencia emlékkönyvének, érkeztek mindenfelől a csatlakozó jelentkezések, mert a hideg kis betűkön át is megérezték a papnők a szorosra fonódó testveri közösség melegét, amire oly nagy szükségük van szétszóródottságukban, megértő barátnői és sorsostársi asszonyi szív nélkülözése mellett. Mint a szorgos méhek az akácnylást, úgy várják ezentúl a papnők az ország minden zugában a nagy találkozások idejét, előre készülnek rá, takarékoskodnak, hogy eljöhessenek, léleklében felüdülhessenek, meggazdagodjanak. Így térnek meg ismét, új erőt, buzgóságot merítve családjuk és gyülekezetük körébe, azzal a boldog érzéssel, hogy ők is benne vannak, belekapcsolódtak a szeretetnek és ösztartásnak olyan ha almas, szétágazó és összefutó lelki áramába, aminek tudata is erővel és bizalommal telíti a lelküket és jobb kedvvel végzik minden napos munkájukat is.

A januári konferencia után nagyobb arányú találkozások voltak Pápán és Miskolcon. Pápán

június 14-én alakult meg a Dunántúli Ref. Papnék Szövetsége, Miskolcon július 11-én a Tiszáninneni Ref. Papnék Szövetsége. Mindkét helyen lelkesedéssel mondták ki az országos szövetkezés szükségességét és jelentették az azt előkészítő bizottságnak a csatlakozásukat. A Tiszántúli Egyházkerületből 128 papné személy szerint való csatlakozó kijelentését kaptuk kézhez. Tehát már az első felhívásra is majdnem 400 papné üdvözölte örömmel az eszmét és várja valóra válását. Nemesak a kerületi, hanem az egyházmegyei közgyűléseket is felhasználták a papnék a baráti találkozásra. Megindult tehát az összetartó közös élet. Szeptember elején a Presbiteri Világszövetség gyűlései alkalmával is volt egy női konferencia az O. R. L. E. rendezésében.

Most, az indulás évfordulójára megérett annyira a dolog, hogy a komoly, körültekintő előmunkálatok után kimondhassuk országos alakulásunkat. Készüljétek már most asszonyok! Jöjjön aki csak jöhet! Addig is a közös imádság legyen közöttünk és együttesen az Úr Istennel a kapocs. Kérjük a mi Atyánkat, hogy segítse elő és áldja meg az ő szolgáló leányainak nemes törekvéseit, munkáját és örömet.

A konferencia pontos idejét és programját is idejében fogjuk közölni. Most csak annyit, hogy alakuló gyűlésünk és konferenciánk január első felében lesz Budapesten. Felárú vasúti jegyről és kívánság szerint elszállásolásról gondoskodunk.

A viszontlátásra: A Református Lelkésznek Orsz. Szövetsége Előkészítő Bizottsága nevében:

Dr. Ravasz Lászlóné,
elnök.

Novák Olga,
titkár.

Adóköteles-e a közlegelő?

Köztudomású, hogy egyes községek lakossága „községi közlegelő” céljára a Földbirtokrendező Biróság útján osztatlan közös legelőt kapott. Néhol éppen katolikus nagybirtokból kiszakítva. A közös legelőt, mint ingatlan rendszerint felosztották az igényjogosultak „legelőilletőségek” szerint, 800 □-öl területet számítva egy „legelőilletőségnek”. Az a kérdés, megadózkodhat-e ezen legelőilletőségek református egyházi törvényeink értelmében? ha református híveink haszonélvezetében vannak ezen földterületek és ha az egyházi adókulcs ez: személyi adó 20 kg. búza, özvegy nők felét fizetik; vagyoadó: I. minden telek után 10 kg. búza; II. minden 1000 □-öl föld után 5 kg. búza.

Több lelkésztársam és világi férfiak úgy vélekednek, hogy a községi közös legelő földterület nem vehető fel református egyházi adó alá, mert maga a terület a természetben osztatlan és ezen ingatlan a legeltető társulat, mint erkölcsi testület nevére fog iratni idővel telekkönyvileg is.

Az én véleményem szerint megadózkodhat az egyes legelőilletőségek már most is, ha a református egyháztagnak birtokában vannak a legelőilletőségeknek, illetve ha használják, akkor is, ha katolikus birtok volt. Kérem a tudós Tanár úr

döntését, illetve véleményét becses lapjában nekem megküldeni méltóztassék.

Nagyszekeres, 1927 november hó 30-án.

Kiváló tisztelettel:

Jakab Lajos, ref. lelkész.

A megadóztatásnak az az akadály, hogy az eféle legelőilletőség után az állami adót sem az új birtokosok fizetik, a 10%-os vagyoadó kivételének tehát nincs alapja. Viszont a lelkész úr által közölt adókulcs szerint sem lehet kivetni adót, mert a 800 öl legelőilletőség se nem telek, se nem 1000 öl.

K. B.

Alkalom.

Ef. V. 16. Áron is megvegyétek.

A Debreceni Protestáns Lap 46. számában megjelent, Kósa Béla tiszteletes atyámfia „A kerítésen kívül” című cikke alkalmat ad nekem arra, hogy igen számos alkalmi eseteimből most kettőt megírjak. Az egyik esetem f. év január havában történt, amikor a Budapesti Református Theologia által tartott konferenciáról hazaindulva, egy második osztályú fülkében foglaltam helyet, elég idejében; majd jött oda egy magamforma idejű férfi és nő, kísérve egy fiatalabb férfi által, aki azonban segítve a podgyász elhelyezésében, eltávozott. Útitársaim elhelyezkedésük után azonnal hozzáfogtak az előbbi napok színházi élményei tárgyalásához. bírálgatásaihoz. Nemsoká jön a kalauz, amikor látom, hogy ugyanolyan utazási igazolványuk van, mint nekem, bátorságot veve magamnak, a következő szószerinti kérdést tettem fel: Úgy látom, tisztelt uram és asszonyom is azon a konferencián voltak, amin én? Mire a férfi szólalt meg: Sajnos, nem lehettünk ott, mert betegségem miatt egész d. e. orvosnál voltunk. Hát délután? Akkor pihentünk. És este? Akkor színházban voltunk. Elkezdtem kipírult arccal magyarázni a konferencia szépségeit, lelkedéssel annak áldásait; részletesen beszélgettem róla, de útitársaim nem igen szerették hallgatni, vállat vontak, majd erőltetve mondták: Nekik, falusiaknak, szükséges, néha egy kicsi a nagyvárosi életből is. Majd sajtótermék útján próbáltam hatni; mindig szoktam ugyanis magammal hordani, utóbbi időben Ravasz „Gondolatok” c. művét, mellyel felekezeten kívül igen szépen lehet missziózni s nyilván tudom, hogy vasuti missziózásom nyomán többen megszerezték; aztán Szücs Ernő „Győzelem a halál felett” és „Ég és föld találkozása” művét, ezzel pedig azért sikerül hatni, mivel nyomatékosan rá mutatok, hogy számtanár az írója. No, ezeket ajánlom a most említett útitársaim figyelmébe és olvasgatásába; oda nyujtom nekik, mire a férfi azt mondja, Ravasz oly magas, nem lehet követni, itt hagyja a való földi életet, azzal leteszi az ülésre és a nő is a másikat. Végre egy témát mégis valahogy találunk. Nevezetesen a tiszaföldvári papválasztást. Az útitársam nézetét nem írhatom le, csak az én megjegyzésemet; ugyanis benne nekem legjobban az fáj, hogy

hogy midőn az egyházmegye a választást tárgyalta, a hozzá kapcsolatosan beadott azon kérésrel, hogy választassék két parókiális körre az egyház, — a tudósítás szerint — az egyházmegye azt mondta: „nem engedjük“, pedig még ha nem kérték volna is, még a felettes örállóknak kellett volna szorgalmazni, mivel mind népesség, mind terület szerint kívánatos a két önálló munkás beállítás. Majd Szolnokra érve, ők átszálltak, kíségettem podgyászukat; a férfi csak úgy elment, a tiszteletes asszony megköszönte s elkészönt. Visszamenve helyemre, szomorúan elgondolkoztam református keresztyén egyházi életünkön, amikor valahogy eszembe jutott egy másik eseményem, mely a jó néhány esztendő távolságából is biztatott és ösztökélt, hogy az alkalmat újra és újra fel kell használni.

Az előbb említett alkalom pedig az 1911-ik évben történt, amikor Tiszaföldváron építést teljesíttem s egy szombat este hazamenve, a fővonalon a csatlakozás által a gyorsvonat II-ik oszt. fülkéjébe szálltam be, hol nálam jóval fiatalabb embert találtam magában. Én, mint bemenő, köszöntöttem — mert így tanultam a családi és környező társadalmi életben, de így tanultam az elemi iskolában is —, mire azonnal megtörtént a kölesönös bemutatkozás, miáltal megtudtam, hogy fiatal útitársam „Az Ujság“ c. napilap haditudósítója s megyen a Balkán-háború színterére. Csakhamar eszmeeserébe fogtunk, én keresztyeni szemüvegen, ő nyíltan vallott atheista nézetten, tiszteletben tartva egymás nézetét, a lehető legszelídebben érveltünk saját meggyőződésünk mellett. Alig értünk Mezőtúrig, azt a vallomást tette: „nagy, végtelenül nagy boldogság lehet, ha az ember tud hinni egy mindenre elégséges gondviselő Istenben“. Mikor Túrra értünk s felálltam, ezt mondta: „Nagyon örülök, hogy urambátyámmal összetalálkoztam, azt sajnálom, hogy tovább nem jön velem“ s hogy elkészöntem, udvariasan kikisért, lesegített, végül így köszönt: Az az Isten, akiben olyan ragyogó boldogan hiszek, áldja meg. Válás után is örömmel integettünk egymásnak. Tudom, hogy ez utóbb említett alkalom boldogabb volt, mint az előbb említett. Akik pedig ennek olvasása után netaláni vádakra gondolnak, gondolkozzanak inkább azon*: „Lehet-e keresztyén valaki missziózás nélkül?“ — mint lehet-e kőműves valaki, hogy meszes ne legyen? Legyen mindenik a nagy Isten dicsőségére. Mezőtúr.

Horváth Károly,
kőművesmester.

Külföld

A római kérdés, azaz a pápa világi, politikai hatalmának valamelyes visszaállítása, újra felvetődött a közelebbi múlt hetekben. Mussolinihoz nagyon közelálló körökből két ízben is történt olyan sajtó-

* Olvasd a Mustármag f. évi 11-ik számában Missziói bizottság című előadást.

nyilatkozat, amely szerint „a fascista Itália minden tekintetben alkalmas arra, hogy a római kérdés megoldását keresztül vigye“. Ez a kijelentés a Vatikán szócsövének, az „Osservatore Romano“-nak alkalmat adott arra, hogy két, nagyon valószínű magának a kardinális-allamtitkárnak a tollából származó cikkben igen részletesen és világosan kifejtse a kúria álláspontját. Ezek a cikkek a kérdés megoldásának föltételül tűzik ki az 1871-iki garancia-törvény formális eltörlését, tehát a pápa vatikáni „rabságának“ megszüntetését. Követelik, hogy a kérdés egyetemes és ne csupán olasz nézőpontból tekintessék, mert ebben az ügyben az egyetlen bíró tulajdonképpen csak maga a pápa lehet. Ez az egyetemes érdek a pápa számára teljes jogi függetlenséget kíván, amelyhez a területi souverainitás is hozzátartozik, akármilyen kis területről legyen is szó. (Ezt sokan célzásnak veszik arra a tervre, amely német részről már a háború alatt fölmerült, de tulajdonképpen még régebb eredetre vihető vissza: hogy a pápa számára egy, a Vatikántól a tengerig húzódó keskeny korridor fölötti souverainitást, illetőleg e korridor exterritorialitását kellene biztosítani). Ezt az „akármilyen kis területet“ az olasz állam tartoznék a pápának visszaadni, mert ő is vette el tőle. Ezekre a fejtegetésekre válaszul bombaként hatott a fascista kormány hivatalos rendeleti közlönyében megjelent ama kemény kormánynyilatkozat, amely szerint az olasz kormánynak esze ágában sincs eltörölni a garanciatörvényt s a fascista Olaszország a pápa világi hatalmának akármilyen kis mértékbeni visszaállításáról még csak tárgyalásba sem bocsátkozhatik. Optimisták azonban még most is reménykednek a discussió továbbfolytathatásában, viszont a kúria részéről olyanfele — kissé már revolverezés jellegével bíró — hang is hallatszik, hogy egy „à la Avignon“ megoldásra is lehetne gondolni szükség esetén, mert hiszen a jó katolikus Spanyolország a keresztyénség fejének a souverainitását területi tekintetben is szívesen biztosítaná(!?), ami aztán természetesen a kardinális-tesületben a nemzetiségi arányszámot illetőleg jelentékeny eltolódást idézhetne elő (akkor t. i. nem olasz, hanem spanyol lenne a biborosok abszolút többsége). Miszerintünk a római kérdés egyetlen megoldása már meg van adva a Ján. ev. 18:36-ban: „Az én országom nem e világból való“.

Billot francia bíboros letette kardinális méltóságát és visszaküldte a pápának a bíborosi gyűrűt. A pápai egyház történetében a lehető legkritkább esetek közé tartozik ez. Okát a pápának a francia szélső royalisták és lapjuk, az „Action Française“ elleni legutóbbi kárhóztató fellépésében keresik.

A német könyvpiac — a könyvkereskedők Börsenblatt-ja szerint — az 1926. év folyamán a könyvtermelésben az előző évek eredményéhez képest csökkenés mutatkozott: legnagyobb (27.1%) a szépirodalom terén, jóval kevesebb a theologia és a vallástudományok terén (6.2%). Ezzel szemben az occult (spirítista, theozophus stb.) irodalomban megdöbbentően nagy emelkedés (14.0%) van. Végletek közt hanyódó korunknak — amely job-

ban szereti a sötétség cselekedeteit, mint a vilá-
gosság cselekedeteit és amely az élő vizek forrá-
sát elhagyva, megrepedezett kutakat és magának —
végtelenül szomorú lelki tünete ez!

Az „angol vasárnapnak“ ma már úgyszólván
csak romjai vannak meg. Egész Anglia területén
vasárnaponként 86,728 italmérő helyiség van
nyitva — kétszerese az összes angliai templomok
számának! Londonban mintegy negyvenezer bolt
tart nyitva vasárnaponként reggeltől késő estig:
igaz, hogy legnagyobb részét élelmiszer-üzletek meg
dohányüzletek. Az egyházak és a komoly hívők
társadalmi szervezete természetesen elszánt harcot
folytat a híres, puritán angol vasárnap ezen le-
romlása ellen; de csak részleges sikerrel. Legutóbb
azonban sikerült kivinni, hogy 69 nagyváros, köz-
tük Liverpool, Manchester, Birmingham elrendelte
az összes mozgófényképszínházak vasárnapi zárva-
tartását. Továbbá, igen erélyes és izgalmas agi-
tációval, megakadályozták egy nagy delangliai
kutyaversenynél (!) vasárnapi megtartását is. (ri)

Halottaink

Dr. Rutka Ferenc egyetemi tanácsjegyző
munkás élete delén, 46 éves korában, november
hó 28-án este, rövid szenvedés után elhunyt.
Halála igen nagy veszteség az egyetemre nézve,
mert a megboldogult hivatalát az egyetem fenn-
állása óta a legnagyobb buzgósággal töltötte be.
Temetése nagy részvét mellett december 1-én
ment végbe a Kossuth uccai református tem-
plomból.

Aldott legyen emlékezete!

Különfelek

A debreceni református úrtasszonyok dec.
hó 4-én a Kálvinisták Templomegyesülete kará-
csenyi szegény segélyezésére d. u. 6 órai kezdettel
az Arany Bika üvegtermében teadélután rendez.
A teadélutánon énekel a Templomegyesületi vegyes-
kar. Zongoraszámot ad elő Müller Erzsike. Vigsza-
valatot ad elő Solymosi József szénior. Előadást
tart Mester István. Énekel a kollégiumi kántus.
Sétapalotást táncol 12 ifjú pár.

A kollégiumi kántus december 6-án boldog-
emlékezeti Jambor Ferenc kegyes alapító emlé-
kezetére d. u. 5 órakor a kollégium dísztermében
évfordulati emlékünnpélyt rendez.

Az Árpádtéri parochiális körben megalakult
az iskolagyermek énekkara Geder József veze-
tése alatt. A gyermekénekkar majd vallásos dél-
utánokon és iskolai ünnepeken fog hálás sze-
repet betölteni.

Lelkészbeiktatás. Bensőséges ünnepség kere-
tében iktatták be új lelkészi állásába Csekés Béla
volt dunaradványi lelkész Szapon. — A beiktatást
Galambos László rétei lelkész végezte.

Tiszalúcon november 20-án szentelték föl
a hívek áldozatkészségéből a díszesen megújított

templomot. A felszentelő imát Hegedüs László
hernádkaki lelkész mondta, az igehirdetést pedig
Szabó Andor taktakenézi lelkész végezte. Délután
vallásos ünnepség volt.

A dunáninneni református egyházkerület
ez évi rendes közgyűlést december 14—15. nap-
jain tarja Pozsonyban.

Szent István ünnepelését tette szavá a felső-
ház ülésén a Kossuth Lajos érdemei törvénybe-
iktatásáról szóló javaslat tárgyalásakor Józsa Miklós,
az unitáriusok püspök-helyettese. Még pedig azt
emlegetve, hogy ő mindig részt vesz a Szent Ist-
vännapi processzióban s ez neki meg nem árt.
Hát mi sem kívánjuk, hogy megártson. De minden-
esetre érdekes, hogy a mi álláspontunk ellen így
tüntetni szükségesnek látja az a felekezet, amely
különben a hozzánk közelállását szereti hangoz-
tatni.

A biharnagybajomi egyházban, a téli idő
beálltával, minden héten szerdán vallásos estélyt
tart a lelkészi és tanítói kar. Közelebb, Kádár
János tanító vezetésével, 42 tagú női énekkar ala-
kult, amelynek működése nagy mértékben hozzá-
járul a vallásos estélyek sikeréhez. Az estélyek
programját, ének, imádság, bibliamagyarázat,
vallásos tartalmú felolvasások és szavatok képezik.

Magyarország primásává a pápa Serédi
Jusztinian bencés szerzetest nevezte ki. Ideje volna
a főkegyúri jog rendezésének.

Az Országos Polgári Iskolai Tanáregyesület
Tiszavidéki Köre 1927. december 11-én, délelőtt
10 órakor Debrecenben a keresk. társulati polgári
fiúiskolában közgyűlést tart. A közgyűlést megelő-
zően ugyanott 9 órai kezdettel a kör választmánya
tart ülést. A közgyűlés tárgyai: Elnöki megnyitó.
Titkár jelentése. Pénztáros jelentése. Javaslatok a
Rendtartás módosításához. Előadó: Tamáska Endre
igazgató (Nyíregyháza.) A szülőföld ismertetése a
középfokú iskolák IV. osztályában. Előadó: Nagy
József tanár (Debrecen). Anyagi ellátásunk ügye.
Előadó: H. Fekete Péter igazgató (Hajdúböszörmény).
Indítványok. (Írásban rövid indoklással az elnökhöz
előre beküldendő). Általános tisztújítás.

Lelkészbeiktatás. Szilva István volt sátoralja-
újhelyi segédlelkész november 20-án iktatta be
Bajon lelkészi állásába Kiss Ernő esperes.

Hajdúnánason december 7-én vallásos estély
lesz a református templomban. Bibliát olvas és
imádkozik Kolozsváry Mihály lekipásztor, prédikál
Kolozsváry Kiss László debreceni lelkész. Költe-
ményeiből felolvass Baja Mihály debreceni lelkész.

A gödöllői református gyülekezet november
14—27. napjain evangelizáló estéket tartott. Az
evangelizáló előadások központi gondolatát Máté
evangeliuma 5. rész 3—11. versei képezték.

A ceglédi református nőegylet szépen sikerült
virág- és kezimunka kiállítást rendezett. A kiállí-
tott dolgokat a nőegylet asszony és leánytagjai
hozták össze. — A kiállítás úgy anyagilag, mint
erkölcsileg igen szép eredménnyel végződött.

A makói Református Ifjúsági egyesület nov.
27-én jól sikerült vallásos ünnepélyt rendezett.

Előadást tartott: Dobos Károly volt amerikai lelkész, K. I. E. országos titkár.

Vegyes házasságok. Csonkamagyarországon április, majus, június hónapban 7021 vegyesházasság kötött; ezekből 2284 esik a református egyházra. Református és római katolikus vegyes házasság 1880 esetben kötött. Megegyezés volt 784 esetben és pedig 411 esetben a református egyház javára, 373 esetben a római katolikusok javára.

A budapesti református egyház Kálvineum névvel nagy, központi épületet kíván emelni, amelybe az egyházközség, egyházmegye, egyházi hatóságok hivatalos helyiségei és belmissziói intézmények volnának elhelyezhetők.

Vallásos délután volt november 27-én délután 2 órakor az Arpádtéri református templomban nagy érdeklődés mellett. Bibliát olvasott és imádkozott Módis László segédlelkész. Predikált Magyar Bertalan segédlelkész. Énekelt Kovács Kálmán tanító, orgonaszólistát adott elő Füleki Kovács Mihály orgonista-kantor, szavalt Nagy Mária és Kulcsár Ferenc theológus. Az ünnepség bevétele a szegények karácsonyi felruházására fordítatik.

A debreceni egyház árvaügyi bizottsága az idén is sok árvát segélyezett. November 22-én szép kis ünnepély keretében Uray Sándor moderátor beszédet intézve az árvákhoz 120 pár cipőt osztott ki, 23--24-én pedig a pénz- és ruhasegély kiosztása ment végbe. A bizottság mintegy 160 árva és szegény ügyét hordozta az idén.

Az Ispótytemplomban vallásos estély volt november 27-én d. u. 5 órakor. Predikált Nagy István belmissziói lelkész. Felolvasást tartott Felker János lelkész.

A református középiskolai missziói tanács két vezető egyénisége járt a közelmúltban Debrecenben: Karácsony Sándor az „Erfő” című ifjúsági lap szerkesztője és Papp Géza, a missziói tanács titkára. Az összes református középiskolások részére tartottak előadásokat, melyek rendkívül eredményes hatásúaknak mutatkoztak.

Bécsi tanulmányút. A Soli Deo Gloria szövetség fényesen sikerült tanulmányútát rendezett Bécsbe 20 főiskolás résztvevővel. November 5-én és 6-án áldott konferenciát tartott Debrecenben, melynek eredményeképpen ott megalakult a Soli Deo Gloria intézőbizottság. — Tavasszal Németországba rendez a KIE nemzeti szövetséggel együtt református diaktanulmányútát. Előzetes jelentkezéseket már most elfogad a szövetség központja: Budapest, Kálvin-tér 7., II. em. 15. A németországi út költségei nem fogják a 100 pengőt meghaladni.

Orgonaavató ünnepély a debreceni tanítóképzőintézetben. A tiszántúli református egyházkerület és a debreceni Kolégium együttesen 18 ezer pengő költséggel diszes iskolai orgonát állított fel a tanítóképző intézet zenetermében. A villanyerőre berendezett orgonát a jónévű Angster-

cég készítette. A felavató ünnepély, amelyen dr. Baltazár Dezső püspök, az orgona felállításának hathatós támogatója is megjelent, a következő műsorral folyt le nov. 19-én délután 5 órakor: 1. Hymnus. Előadta az ifjúsági énekkar, orgonán kísérte Bodnár Lajos zenetanár. 2. Avató beszéd. Tartotta, dr. Veress István igazgató. 3. Liszt F.: A lelkesedés dala. Énekelte az ifj. énekkar Bodnár Lajos tanár vezetésével. 4. Orgonajáték: Bach E. moll fuga. Előadta Szabó Emil városi zeneiskolai tanár. 5. Gáll: Az orgona. Szavalta Schmidt Géza 3. o. tanuló. 6. Schubert: Adagio H. moll symphoniából. Hegedűn előadta: Szücs Géza 3. o. t. Orgonán kísérte: Veress László 5. o. t. 7. Köszönő beszéd. Tartotta Molnár János 5. o. t. 8. CXXII. zs. 2. v. közének. Orgonán kísérte Fábian István 4. o. t. Ezen ünnepélyt a nagyközönség számára tartotta az intézet s a műsort 20-án vasárnap az ifjúsági gyülekezetben megismételte, ez orgonaavató ünnepély örömmünnepély volt a tanítóképzőintézetben. Eddig tulajdonképpen nem volt hol gyakorolni magukat a növendékeknek, mert az oratóriumi orgona már régen rossz állapotban van ismételt kijavítások után is. De meg télen a hidegben nem tarthatták ott a növendékek gyakorlataikat. A kántor-képzésre óriási jelentősége van az új orgona felállításának. Reméljük, hogy egy pár év múlva megszűnik a kántorhiány, amelyről most az egyházközségek panaszkodnak.

Tanító és tanítónő választások. Hajdúszoboszlón a presbitérium egyik legközelebbi ülésén a nyugdíjazás folytán megüresedett férfi tanítói állásra Paál János helyettes tanítót, két tanítónői állásra Demjén Erzsébet és Bor Jolán helyettes tanítónőket egyhangúlag, köztelkiáltással megválasztotta. A presbitérium emelkedett szellemi színvonaláról és nagy megértéséről tesz tanúbizonyosságot, hogy évek hosszú sora óta a tanítók és tanítónők választása egyhangúlag szokott végbementi Szoboszlón.

Orgonaavatas. F. hó 20-án avatta fel Váncsodón Léva Mihály esperes a hívek önkéntes adakozásából beállított új orgonát. Az istentisztelet után tartott presbyteri gyűlést esperes úr nyitotta meg. Andó Ferenc lelkész az orgona beszerzés történetét ismertette. Bán István bojtí lelkész a magyar ref. presbyter tisztéről szólott. Egerházy Lajos a Ref. Jóléti Társulat ügyét ismertette. A délutáni istentiszteletet Kóródy Gyula ártándi lelkész végezte.

Vasárnapiskolai tanfolyam volt Püspök-ladányon 1927. nov. 11-től nov. 16-ikáig a ref. egyház tantestülete részére. Előadó Viktor János a vasárnapiskolai szövetség titkára volt.

Lelkészelkésztetés. Nov. 20-án iktatta be Bartha László esperes Lengyel Imre volt radnalippai ref. missziói lelkészt az újonnan szervezett püspök-ladányi ref. missziói lelkészi állásba.

Jó eredménnyel kecsegtető újítást hozott be a tiszafüdvári egyház. A vasárnap d. u. isten-

RUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

tisztelet, mely $\frac{1}{2}$ 3 órakor volt, este $\frac{1}{2}$ 6 órára helyezte át a téli hónapokra. Eldig 5 esetben volt esteli istentisztelet s igen kedvező eredménnyel. Mig d. u. 15—20-an alig-alig voltak felnöttek, az esteli istentiszteleten 200—400 között mozgott a felnöttek száma. Különösen nők vannak sokan. Igaz, hogy ezzel a délelőtti Istentisztelet női látogatóinak a száma szemmel láthatólag megcsappant s ma az a helyzet, hogy a délelőtti istentiszteleten kevesebb nő van, mint férfi.

A lelkész urakat értesítem, hogy a debreceni Kollégiumban a karácsonyi elekcio dec. 16-án fog megtartatni. Kérem azokat az egyházakat, amelyek nem kérnek legátust, vagy specifikálni kívánnak, hogy erre vonatkozó értesítésüket dec. 13-ig küldjék be a Kollégium Igazgatóságához, mert a később érkező jelentések már nem vehetők figyelembe. Az 1927. évi 163. sz. egyházkerületi végzés szerint az egyházi I. t. c. 144. §-a értelmében csak azok a főiskolák küldhetnek legátust, amelyeken theológiai fakultás van. Az egyenértékűség tehát csak olyan református vallású tanulót fogadhat legátusul, akit az ilyen főiskolák küldenek ki és specifikálási jogát is csak úgy gyakorolhatja, hogy a legátusul kívánt tanulót a Kollégium igazgatóságától kikéri. Legátusnak a hivatalos forma mellőzésével való fogadása az egyházi törvénybe ütközik. Az 1925. évi 115. sz. egyházkerületi végzés szerint az egyház ugyanabban a tanévben csak egyszer specifikálhat és a tanuló is ugyanabban a tanévben csak egyszer specifikálható. A Kollégium igazgatósága.

A család meghitt barátja! Magyar Keresztyének Naptára az 1928. évre. Bibliai tömbnaptár. Minden napra külön-külön lapon egy-egy bibliai elmélkedést tartalmaz s hozzá egy-egy történetet. A magyar protestantizmus kiváló tollforgatói írják. Munkatársak: Ravasz László, Czeglédy Sándor, Révész Imre, Nyáry Pál, Muraközy Gyula, Vargha Tamás, stb. Diszes hátlapjánál fogva falra akasztható, vagy asztalon, szekrényen felállítható. A tömb ára 150 pengő, a hátlapé 60 fillér. Megrendelhető a Bethánia-könyvkereskedésben. Bpest VIII., Gyulai Pál u. 9. Legszebb és legmegáldottabb karácsonyi és újévi ajándék.

Sajtó hiba. Lapunk előző számában az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegeyei tanítóegyesület

gyűléséről szóló tudósításban Buzogány Dénes feszólalásánál „egy iv terjedelmű“ szavak helyett ez olvasandó: egész terjedelmében.

A biharnagybajomi református elemi iskola VI. nőtanítói állására pályázat hirdettetik. Javadalom: törvényszerű készpénz és lakásbér. **Kötelesség:** a rábizandó osztályok tanítása, vasárnapi iskola vezetése, belmissziói munkában segédkezés, gazdasági továbbképző iskolában vallásitanítás. **Menekültek, B. listások előnyben részesülnek.** Pályázati határidő december 26. este 6 óra. Állás 1928 január 1. elfoglalandó. **Presbitérium.**

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Szántó József
Hódmezővásárhelyi szabómester
debreceni helyettese
TÓTH JÓZSEF
elsőrendű angol úriszabósága
Burgundia-utca 12. szám.

Hozott szövegekből is
elsőrendű munkák
**biztos, szép, divatos
szabással**
méltányos árákért készülnek.

„DANKÓ“ Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápolda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Teme'éseket vidéken is vállalunk.

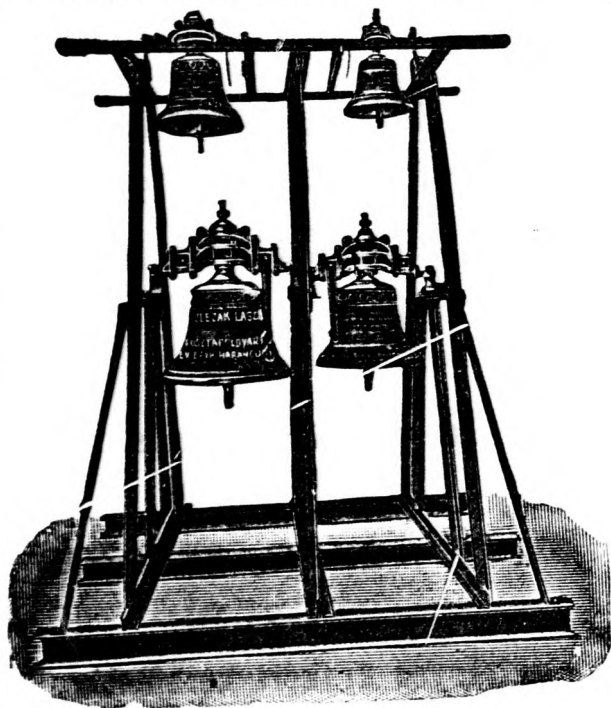
Debreczeni István
órás-mester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Az 1906. évi debreceni iparkiállításon díszoklevéllel, a budapesti és székesfehérvári orsz. kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓRHAZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-52.

Az 1900. évi párisi világ, 1921. és 1923. évi vasvári kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi k. m. ipari tárlaton 1. m. kir. koronánv aítal díszoklevéllel, az 1927. évi budapesti, székesfehérvári és szentesi kiállításon a nagy aranyéremmel kitüntetve. — Számos egyházi elismerőlevel.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

LEGÚJABB!

Most jelent meg!

Móricz Pá'nak:

HORTOBÁGYI

LEGENDÁK

című új könyve, elhagyta a sajtót. A szerző ki a magyar közönség tetszését már kiérdemelte a „Rejtelmes Alföld” és „Magyar Sirató” című műveivel, legújabbban a „Hortobágyi Legendák” című új könyvével járul hozzá a magyar irodalom koszorújához. A „Hortobágyi Legendák” című új könyvének elbeszéléseiben rajzaiban, történeteiben a világhíres Hortobágyi-pusztá titokzatos, legkevésbé ismert ősi magyar pásztor-kodó életét és hagyományait eleveníti meg.

Ára
5 pengő!

A 11 iv terjedelmű mű 8-as 8° alakban, finom fapapíron jelent meg kétszínű borítékkal.

„Méliusz”

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József-út 26.

TELEFON 2-70.